

Goedkeuring van de op 16 november 1967 te Washington voor het Koninkrijk der Nederlanden ondertekende Internationale Granenregeling 1967

MEMORIE VAN TOELICHTING

Nr. 3

Algemeen

In 1949 werd de eerste Internationale Tarwe Overeenkomst gesloten. Men beoogde daarin door een systeem van gegarandeerde aankopen en verkopen van tarwe tegen prijzen, die tussen een vastgesteld minimum en maximum moesten liggen, tot prijsstabilisatie en een rationele verdeling van een der belangrijkste wereldvoedingsmiddelen te komen. Deze overeenkomst werd verlengd in 1953; nieuwe overeenkomsten werden gesloten in 1956, 1959 en 1962¹⁾. De laatste werd in 1965 en 1966 steeds met 1 jaar verlengd, laatstelijk tot 1 augustus 1967²⁾. Met ingang van deze datum werd evenwel besloten een verder verleningsprotocol met wederom een geldigheidsduur van één jaar slechts betrekking te laten hebben op handhaving van het administratieve orgaan van de overeenkomst, de Internationale Tarweraad, onder gelijktijdige buitenwerkingstelling van die artikelen of onderdelen hiervan, die de rechten en verplichtingen van de ondertekenaars van de overeenkomst t.a.v. de internationale handel in tarwe omschrijven³⁾. Deze procedure werd verkozen, omdat zij de mogelijkheid verschafte tot het opstellen van een geheel nieuwe overeenkomst, waarin rekening zou kunnen worden gehouden met de uitkomst van de multilaterale tariefonderhandelingen in het kader van de zogenaamde Kennedy-ronde.

Bij deze onderhandelingen heeft de landbouw, met name de granensector, voortdurend in de belangstelling gestaan. Men heeft getracht tot wereldwijde regelingen te komen. De belangrijkste gesprekspartners gingen hierbij echter van verschillende concepties uit. De Verenigde Staten, redenerend vanuit een traditionele exporteurspositie, streefden naar een terugkeer tot een regeling met voor de exportlanden garanties van afzet op de markten van de importlanden. De E.E.G. stelde een methode voor, die verder ging dan een uitsluitende handelsregeling en uitging van het streven een blijvend evenwicht te scheppen tussen wereldproductie en -consumptie. De E.E.G. wenste ook de landbouwpolitieke maatregelen die de productie beïnvloeden in de onderhandelingen te betrekken. Geen van beide visies heeft gezegevierd. De Verenigde Staten kregen geen concrete afzetgaranties op de markt van de importeurs en de E.E.G. geen consolidatie van het zgn. steunbedrag (montant de soutien), zijnde aanduiding van de mate waarin de binnenlandse landbouwproducent beschermd wordt.

1) 1. Internationale Tarwe Overeenkomst van 23 maart 1949 (*Stb.* J 447).

2) Overeenkomst tot herziening en verlenging van de op 23 maart 1949 te Washington ondertekende Internationale Tarwe Overeenkomst (*Trb.* 1953, 45, 54 en 71).

3) Internationale Tarwe Overeenkomst 1956 Washington 25 april 1956 (*Trb.* 1956, 112).

4) Internationale Tarwe Overeenkomst 1959 Washington 6 april 1959 (*Trb.* 1959, 86) Rijkswet tot goedkeuring behandeld in zitting 1959—5548 (R 148).

5) Internationale Tarwe Overeenkomst 1962 Washington 19 april 1962 (*Trb.* 1962, 57), stilzwijgend goedgekeurd in zitting 1962—1963 — 7006 (R 321).

2) Voor de verlengingsprotocollen zie *Trb.* 1965, 222 en *Trb.* 1966, 203.

3) Zie *Trb.* 1967, 145.

Wat ten slotte voor granen en wel met name voor tarwe bereikt werd, was een door een 17-tal G.A.T.T.-partners gelegde basis voor een nieuwe Internationale Granenovereenkomst, waarin wederom verplichtingen werden aanvaard voor het respecteren van maximum- en minimumprijzen en voor levering van gegarandeerde hoeveelheden ingeval de tarweprijs een maximum te boven gaat. Vergeleken met de overeenkomst van 1962 werden de maximum- en minimumprijzen verhoogd. Kwam er, zoals gezegd, geen garantie voor de afzet van bepaalde hoeveelheden tot stand, wel werden verplichtingen aangegaan zoveel mogelijk bij partners van de overeenkomst te kopen.

Daarnaast besloten deze G.A.T.T.-partners tot een geheel nieuwe internationale regeling, nl. tot het beschikbaar stellen van voedselhulp in de vorm van granen ten behoeve van ontwikkelingslanden. Deze regeling betekende voor de graanexporterende landen een extra afzetmogelijkheid. Mede met financiële hulp van commerciële importeurslanden zal een groter deel van de graanoverschotten een nuttige bestemming kunnen krijgen.

Deze punten van overeenstemming werden bij de afsluiting van de Kennedy-ronde neergelegd in een Memorandum van Overeenstemming, dat op 30 juni 1967 te Genève werd ondertekend door de E.E.G. en haar lid-staten, de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, Canada, Australië, Japan, Argentinië, Zwitserland en de vier Scandinavische landen¹⁾.

De op grondslag van dit Geneefse Memorandum te Rome van 12 juli tot 18 augustus 1967 onder auspiciën van de Internationale Tarweraad en de United Nations Conference on Trade and Development (U.N.C.T.A.D.) gehouden Onderhandelingsconferentie tot hernieuwing of vervanging van de Internationale Tarweovereenkomst van 1962, heeft geleid tot de totstandkoming van de *Internationale Granenregeling 1967*²⁾, welke uit een tweetal verdragen bestaat, t.w.:

- a. het Tarwehandelsverdrag;
- b. het Voedselhulpverdrag.

In deze verdragen zijn de basiselementen, neergelegd in het Geneefse Memorandum, integraal overgenomen.

Wat deze Internationale Granenregeling betreft zij erop gewezen, dat de tot stand gekomen overeenkomst niet als zodanig (zoals voorheen met het woord „Agreement”) is aangeduid, maar met het zwakkere woord „Arrangement”; voorts dat de volledige titel in afwijking van de vroegere overeenkomsten niet meer luidt: Internationale Tarwe-overeenkomst (International Wheat Agreement) doch Internationale Granenregeling (International Grains Arrangement) 1967, hoewel het commerciële verdrag uitsluitend betrekking heeft op tarwe.

Met betrekking tot deze nieuwe benaming zij nog opgemerkt dat de E.E.G. aanvankelijk niet ongenegen was tot een werkelijke *graanovereenkomst* te komen, doch dit afhankelijk stelde van de bereidheid van de overige deelnemers aan de Confe-

1) Memorandum van Overeenstemming inzake de basiselementen voor de onderhandelingen over een wereldregeling voor granen (*Trb.* 1967, 168).

2) *Trb.* 1968, 35

rentie om ook voor de andere granen dan tarwe tot nauwkeurig omschreven prijsafspraken te geraken.

Het E.E.G.-standpunt bleek evenwel niet haalbaar te zijn, zodat de overige granen buiten het handelsverdrag bleven. Niettemin is in artikel 16 van het Tarwehandelsverdrag de weg geopend voor het verzamelen van meer gegevens over deze granen, terwijl ook de nieuwe benaming zelf in feite de wens uitdrukt te zijner tijd ook over de andere granen te onderhandelen.

Beide verdragen zijn voorzien van een goedgekeurd Conferentiedocument met betrekking tot interpretaties en afspraken.

Deelneming

Aan de Onderhandelingsconferentie hebben de volgende landen deelgenomen:

exporterende landen: Argentinië, Australië, Canada, Griekenland, Mexico, Spanje, de Verenigde Staten en Zweden;

importerende landen: Algerije, Brazilië, Ceylon, Cuba, Dene-marken, Finland, Ierland, India, Iran, Israël, Japan, Joegoslavië, Nieuw-Zeeland, Noorwegen, Pakistan, Panama, Portugal, Republiek Korea, Trinidad en Tobago, Tunis, het Verenigd Koninkrijk, Vaticaanstad, Zuid-Afrika en Zwitserland;

exporterend zowel als importerend gebied: de Europese Economische Gemeenschap met haar zes Lid-Staten. Het Koninkrijk der Nederlanden heeft bij de onderhandelingen tevens de invoerbelangen waargenomen van de Nederlandse Antillen en Suriname.

Door waarnemers waren voorts nog vertegenwoordigd: Afghanistan, Bolivia, Bulgarije, Chili, Columbia, Ghana, Indonesië, Lybië, Polen, Syrië, Tsjechoslowakije, Turkije, Uruguay en Zuid-Vietnam.

Bij vergelijking van deze deelnemerslijst met die van de Conferentie van 1962 blijkt dat o.m. de Sovjet-Unie ontbrak. De Russische afzijdigheid zou volgens ter zake afgelegde verklaringen moeten worden toegeschreven aan het feit, dat op een speciale zitting van de Internationale Tarweraad, welke ter voorbereiding van de Rome Conferentie op 20 juni jl. in Londen plaatsvond, vooral de tarwe-exporterende landen geen aanleiding konden vinden in te gaan op de Russische eis de Conferentie uitsluitend door de U.N.C.T.A.D. te doen organiseren. Wel werd ter tegemoetkoming aan het Russische standpunt bepaald, dat de Conferentie onder de gezamenlijke auspiciën van de Internationale Tarweraad en de U.N.C.T.A.D. zou worden bijeengeroepen, doch ook hiermede kon de Sovjet-Unie zich niet verenigen. De Russische houding in deze moet gezien worden tegen de achtergrond, dat in het kader van de U.N.C.T.A.D. grote zowel als kleine landen 1 stem hebben, terwijl het stemrecht in de Tarweraad de gewone handelsbelangen representeert. Mocht inderdaad van die zijde definitief besloten worden af te zien van deelneming aan de nieuwe overeenkomst, dan zou dit te betreuren zijn, omdat dit land een belangrijke rol speelt in de wereldgraanhandel. Hierbij zij aangetekend, dat de Sovjet-Unie voor de eerste maal in 1962 tot de Internationale Tarwe Overeenkomst is toetreden, tevoren heeft zij dus evenmin aan de overeenkomsten deelgenomen.

Van de ondertekenaars van de Internationale Tarweovereenkomst van 1962 ontbraken verder: de Dominicaanse Republiek, Liberia, Nigeria, Oostenrijk, de Philippijnen, Saoedi Arabië, De Verenigde Arabische Republiek, Venezuela en Zuid-Rhodesië, Zambia en Malawi (in 1962: Rhodesië en Nyassaland), terwijl Polen, Indonesië en Lybië waarnemers zonden.

Hiertegenover konden als nieuwe deelnemers aan de onderhandelingen Algerije, Denemarken, Joegoslavië, Panama, Trinidad en Tobago, en Tunis worden genoteerd.

Nog vermeld zij, dat het onderbrengen van de E.E.G. in een afzonderlijke groep recht doet aan het feit, dat de Gemeenschap niet alleen in belangrijke mate importerend is (namelijk voor „harde” kwaliteitstarwe) doch evenzeer exporterend.

Structuur van de Internationale Granenregeling 1967

Wat de structuur van de nieuwe Regeling betreft is met betrekking tot de vraag of van het Geneefse Memorandum het commerciële gedeelte en het voedselhulpgedeelte in één akkoord moesten worden samengebracht (de Amerikaanse opvatting), dan wel in twee afzonderlijke juridische instrumenten met een gemeenschappelijke correlatieformule, laatstbedoelde opvatting overgenomen.

Bedoelde correlatie is tot stand gebracht door zowel in artikel 44 van het Tarwehandelsverdrag als in artikel XIII van het Voedselhulpverdrag te verwijzen naar de Preambule tot de Internationale Granenregeling 1967.

Het algemeen kader van de Internationale Granenregeling 1967 wordt nu gevormd door een preambule, terwijl de handelsaspecten en de voedselhulp in twee afzonderlijke verdragen worden geregeld. Ieder van deze verdragen moet separaat worden ondertekend. In dit verband werd bepaald, dat de ondertekenaars van het Memorandum van Overeenstemming van Genève, waartoe ook de Europese Economische Gemeenschap en haar lid-staten behoren, in ieder geval beide verdragen dienen te ondertekenen.

Globaal genomen is de opzet van het Tarwehandelsverdrag gelijk gebleven aan de inhoud van de Overeenkomsten van 1959 en 1962. Een vergelijkend overzicht van oude en nieuwe bepalingen is als bijlage bijgevoegd.

Beide verdragen van de Internationale Granenregeling 1967 zullen drie jaar van kracht zijn met ingang van 1 juli 1968, mits alsdan alle voorwaarden voor de inwerkingtreding zijn vervuld.

Toelichting op de belangrijkste vernieuwingen in het Tarwehandelsverdrag

Inleiding

De belangrijkste rechten en verplichtingen van de deelnemende landen zijn gelijk gebleven. Opnieuw werden dan ook de verplichtingen aanvaard voor het respecteren van maximum- en minimumprijzen. Ook de leveringsplicht in de zogenaamde maximumprijssituatie bleef gehandhaafd. Daarmee wordt in een dergelijke situatie de voorziening van een deelnemend importland tegen de maximumprijs veilig gesteld.

Tegenover dit importeursbelang staat het exporteursbelang in een overschotsituatie verzekerd te zijn van de minimumprijs. De deelnemende landen hebben zich in dit verband verplicht zoveel mogelijk de tarwe bij elkaar te kopen. Een kwantitatieve afzetgarantie – zoals in de eerste tarweovereenkomsten het geval is geweest – kwam evenwel niet tot stand.

Artikel 2 – Definities

Nieuwe begripsomschrijvingen zijn opgenomen voor wat betreft: de E.E.G., gedenatureerde tarwe, granen, lid-land en beide prijscommissies (Prices Review Committee en Sub-Committee on Prices). Het begrip oogstjaar is gewijzigd in de periode van 1 juli tot en met 30 juni. In haar nieuwe graanverordening (nr. 120/67, Publ. E.E.G. van 19 juni 1967, nr. 117) wijzigde de E.E.G. deze periode voor de toekomst juist in de eerder in de Internationale Tarweovereenkomst voorkomende periode 1 augustus tot en met 31 juli.

Artikel 4 – Handelaankopen en leveringsverplichtingen

Niet alleen de titel van dit artikel doch ook de inhoud hiervan dienden in aansluiting op het Geneefse Memorandum van Overeenstemming te worden gewijzigd.

In het verleden gold, dat importerende landen zien, indien aan de afnameverplichting was voldaan, tegen lagere prijzen dan de minimumprijs voor tarwe konden voorzien. Thans hebben de importerende landen op zich moeten nemen om ook bij importen uit niet-leden-landen de minimumprijs in acht te nemen, nadat aan hun afnameverplichting ten opzichte van de exporterende landen is voldaan. Enkele importerende landen verzetten zich tijdens de Onderhandelingsconferentie hardnekkig

tegen aanvaarding van deze nieuwe verplichting, aangezien zij hierin, niet geheel ten onrechte, een ongelijkheid zagen in vergelijking met de verplichtingen, die exporterende landen hebben in een maximumprijsituatie. In die situatie is een exporterend land namelijk bevoegd tarwe tegen hogere prijzen te verkopen, zodra aan de leveringsplicht is voldaan. De importerende landen hebben zich ten slotte bij deze bepaling neergelegd, omdat het met betrekking tot dit punt reeds in vorengenoemd memorandum neergelegde beginsel niet voor hernieuwde discussie vatbaar werd geacht.

Artikel 6 – Tarweprijzen

In aansluiting op het meergenoemde memorandum werd dit artikel nogal ingrijpend herzien. In voorgaande overeenkomsten werden slechts voor één soort, de „no. 1 Manitoba Northern Wheat” in bulk loco Fort William/Port Arthur, de minimum- en maximumprijzen vastgelegd, laatstelijk in 1962 respectievelijk op \$ 1,62½ en \$ 2,02½ Canadees courant per bushel (= 27,2155 kilogram). De minimum- en maximumprijzen voor de overige tarwesoorten werden van deze basissoort op min of meer arbitraire wijze afgeleid door een commissie van experts. Dit liet nogal wat ruimte. Door het vastleggen van minimum- en maximumprijzen voor de voornaamste soorten heeft de huidige conventie een veel steviger prijsbasis. In onderling overleg zijn deze minimum- en maximumprijzen vastgesteld voor de standaardkwaliteiten (dus niet voor alle in de handel voorkomende kwaliteiten) van alle exporterende landen, die aan de Internationale Granenconferentie 1967 hebben deelgenomen, derhalve b.v. niet voor de standaardkwaliteiten van de Sovjet-Unie. Daarbij is men uitgegaan van de U.S. Hard Red Winter no. 2, waarvan de minimumprijs werd vastgesteld op \$ 1,73 per bushel en de maximumprijs of \$ 2,13 (dit is respectievelijk ± \$ 63,57 en \$ 78,27 per metrieke ton). Op basis van de vastgestelde prijsequivalentie, wordt de hiervan afgeleide minimumprijs voor vorengenoemde Manitoba nr. 1 \$ 1,95½ en de maximumprijs \$ 2,35½. De prijzen voor de E.E.G.-standaardkwaliteit zachte tarwe luiden respectievelijk \$ 1,50 en \$ 1,90 per bushel (dit is ± \$ 55,11 en \$ 69,81 per metrieke ton), van welke de minimumprijs globaal in overeenstemming is met de wereldmarktprijs, waarvan de E.E.G., bij het bepalen van heffingen en restituties ten opzichte van derde landen, uitgaat.

Bepalend voor de verschillen tussen de prijzen voor de tarwesoorten onderling waren de verschillen in kwaliteit. Voor het doorberekenen in deze prijzen van vrachtverschillen werd het echter beter geacht in den vervolge uit te gaan van bulk-leveringen f.o.b. „Gulf ports”, dat wil zeggen aan de Golf van Mexico gelegen havens; deze hebben namelijk boven Fort William/Port Arthur het voordeel altijd ijsvrij te zijn.

Evenals in de Internationale Tarweovereenkomst van 1962 bevat dit artikel aanwijzingen voor het vaststellen van de vrachtprijsverschillen voor de tarwesoorten, waarvoor minimum- en maximumprijzen worden gefixeerd. De grootte van deze verschillen kon echter thans nader worden gedetailleerd, onder voorbehoud van herziening, waartoe lid 16 de bevoegdheid verleent. Tevens is – zij het in enigszins gewijzigde vorm – wederom voorzien in de afleiding van maximum- en minimumprijzen van de gefixeerde basisprijzen voor kwaliteiten die niet genoemd zijn.

In de verschillende leden van het nieuwe artikel 6 – alsook in de artikelen 8 en 9 – is een taak toebedacht aan:

1e. de Commissie voor Prijzencontrole (Prices Review Committee), een geheel nieuw orgaan, waarvan status en bevoegdheden nader zijn omschreven in het nog te behandelen artikel 31.

2e. de Subcommissie voor de Prijzen (Sub-Committee on Prices) die aan vorengenoemde commissie ondergeschikt zal zijn en min of meer dezelfde taak zal hebben als de vroegere „Adviserende Commissie voor Prijzenequivalenten” (vide eveneens artikel 31).

Artikel 7 – Prijzen van tarwemeel

Het eerste lid van dit artikel is gelijk aan dat van de Overeenkomst van 1962; handelaankopen van tarwemeel moeten geschieden tegen prijzen die in overeenstemming zijn met de prijzen voor tarwe, als aangegeven in artikel 6, tenzij enig exporterend of importerend land verklaart zich daaraan niet te kunnen houden, in welk geval de Tarweraad alsnog beoordeelt op de prijs nog in overeenstemming met bedoelde tarweprijzen is.

Nieuw is de op het oog wellicht weinig inhoudsvolle bilaterale consultatieprocedure, welke kan worden ingeleid door landen, die zich in hun meeexportbelangen geschaad achten door de meelprijspolitiek van een ander exporterend land. Het gaat hier echter om een moeizaam bereikt compromis naar aanleiding van de vooral door Canada en Australië ondernomen poging tot verscherping van de inhoud van het onderhavige artikel. Deze poging mislukte o.m. op grond van de ook reeds in het verleden gebleken praktische onmogelijkheid bruikbaar te achten statistische gegevens te verzamelen.

Artikel 8 – Rol van de minimumprijzen

Als uitvloeisel van de desbetreffende bepaling in het Geneefse Memorandum is dit artikel een herschrijving van het voormalige artikel 14, dat de procedure aangeeft welke wordt gevolgd, indien enig exporterend of importerend land tarwe aanbiedt tegen de minimumprijs of in geval deze situatie lijkt te gaan ontstaan.

Nieuw zijn:

a. de beginselverklaring in de aanhef van het artikel aangaande het doel van het minimumprijzenstelsel, t.w. bij te dragen tot de marktstabilisatie door het mogelijk maken van en beoordeling wanneer het marktprijzniveau het minimum van de prijschaal nadert;

b. de mogelijkheid om minimumprijzen te herzien, indien een verstoring van de gefixeerde onderlinge prijsverhouding tussen de diverse tarwesoorten en -kwaliteiten hiertoe aanleiding mocht geven;

c. de nader uitgewerkte mogelijkheid om bij het bereiken van de minimumprijsgrens tot actie over te gaan met het doel de prijsstabiliteit te herstellen.

Artikel 9 – Maximumprijsverklaringen

De belangrijkste in dit artikel aangebrachte wijziging heeft betrekking op de mogelijkheid reeds tot actie over te gaan, hetzij op initiatief van de uitvoerende secretaris („executive secretary”) van de Internationale Tarweraad, dan wel op dat van de Subcommissie voor de Prijzen of van een der landen, partij bij dit verdrag, indien enig exporterend land tarweverkoop blijkt af te sluiten tegen prijzen, die de voor de tarwe vastgestelde maximumprijs benaderen.

Tegenover de gebleken verplichting van het desbetreffende exporterende land de Tarweraad eerst dan in te lichten indien het er toe overgaat verkopen af te sluiten tegen prijzen die gelijk zijn aan de maximumprijs, is aldus de mogelijkheid geschapen van een tijdiger ingrijpen bij het ontstaan van maximumprijsituaties, hetgeen uiteraard ten voordele strekt van de importerende landen.

Artikel 10 – Status van de Europese Economische Gemeenschap

Zoals reeds onder „Deelneming” is uiteengezet treedt de E.E.G. in de nieuwe overeenkomst in tweërlei positie op. Met het oog op de positie van tarwe-exporterend gebied en door het karakter van de landbouwpolitiek van die Gemeenschap, waaraan nl. regelende bepalingen van kwantitatieve aard vreemd zijn, was het noodzakelijk om een afzonderlijke status te bepleiten voor het geval zich in de Gemeenschap een zgn. maximumprijs-situatie zou voordoen. Anders zou in deze situatie ook voor de E.E.G. de verplichting hebben gegolden naar bepaalde deelnemende landen vastgestelde hoeveelheden tarwe te leveren.

De ten behoeve van de E.E.G. gevonden modus houdt in, dat deze ontslagen is van toepassing van de stringente kwantitatieve exportverplichting in het stadium van een maximumprijisdeclaratie. Daartegenover nam de E.E.G. evenwel de in lid 2 neergelegde verplichting op zich in een maximumprijisituatie niet aan importerende lid-landen te zullen verkopen tegen prijzen, die boven de maximumprijs uitgaan. Voorts zal de E.E.G. in zodanig geval alle nuttige maatregelen nemen om alle voor export beschikbare tarwe op een billijke manier onder de normaliter uit de E.E.G. importerende landen te verdelen.

Als importgebied heeft de E.E.G. toegezegd – ook Japan en het Verenigd Koninkrijk deden dit – 90 pct. van zijn invoer van aangesloten exporterende landen te betrekken, mits de Sovjet-Unie zich eveneens onder de aangesloten bevindt en 80 pct., indien dit laatste niet het geval is. Ter zake van deze zgn. percentageverplichting zal echter in het kader van de Internationale Tarweraad nog nader moeten worden onderhandeld, zodra vaststaat welke exporterende landen aan het verdrag deelnemen.

Artikel 15. – Vaststelling van gemiddelde hoeveelheden

De bestaande eenvoudige opzet van de bepaling van de jaarlijkse handelsverkoop aan de hand van een referentieperiode is verfijnd tot een regeling, waarin rekening wordt gehouden met zich gestaag uitbreidende afzetmarkten.

In lid 2 is ten behoeve van de E.E.G. in aansluiting op de in artikel 10 voorkomende speciale status een uitzondering gemaakt in dier voege, dat met betrekking tot de berekening van gemiddelde hoeveelheden invoer uit en uitvoer door de E.E.G. niet in aanmerking zal worden genomen, ten einde het totaal van de geregistreerde exportverplichtingen te doen overeenkomen met het totaal van de importrechten ingeval van een maximumprijisituatie.

Artikel 16 – Verzameling van gegevens en uitbrenging van verslag

Dit artikel, dat op verschillende plaatsen werd aangevuld aan de hand van de ervaringen opgedaan met de oude Overeenkomst regelt o.m. de signalering van de gevallen, waarin van inbreuk op de Conventie sprake is. Het zesde lid behelst een generale uitzondering in dit opzicht ten behoeve van elke douane-unie, zoals b.v. de E.E.G. Voor wat betreft het intraverkeer worden verkopen van tarwe boven de maximumprijs niet als inbreuk op de Conventie beschouwd, ingeval van uit zodanige unie voortvloeiende bilaterale verplichtingen.

Artikel 23 – Jaarlijks overzicht van de graansituatie in de wereld

Hierbij zij opgemerkt, dat in de thans gecombineerde inhoud van de oude artikelen 23 en 24 slechts sprake was van de wereldtarwesituatie, ofschoon ook tot dusverre in de jaarlijkse overzichten steeds korte beschouwingen gewijd werden aan andere granen dan tarwe. Door de aangebrachte wijziging wordt het echter nu in beginsel mogelijk meer aandacht aan deze andere granen te schenken.

Artikel 24 – Richtlijnen betreffende concessionele transacties

Dit nieuwe artikel dient in verband te worden gezien met het (ten slotte) ongewijzigd gebleven artikel 3, waarin omschrijvingen worden gegeven van hetgeen enerzijds onder handelsaankopen en anderzijds onder bijzondere transacties moet worden verstaan. Met betrekking tot dit onderscheid werd van de zijde van de Verenigde Staten getracht het begrip handelsaankopen te verruimen ten koste van de opvattingen, die aan de omschrijving van speciale transacties, d.w.z. alle transacties met in de normale handel ongebruikelijke elementen, ten grondslag hebben gelegen. Voorgesteld werd b.v. transacties met een vrij langdurig krediet onder het begrip (normale) handelsaankopen te brengen.

De E.E.G., voornamelijk op aandrang van de Nederlandse delegatie, heeft zich tegen een dergelijke verruiming verzet. Volstaan is thans met de conferentie-aantekening, dat overeengekomen is dat de Internationale Tarweraad zo spoedig mogelijk nader zal moeten bezien welke krediettermijnen en rentepercentages nog in overeenstemming zijn te achten met het begrip „normale commerciële transacties”. Gelijktijdig zal moeten worden getracht het begrip „concessionele transacties” beter te definiëren. Aan exporteurszijde bleken het vooral Canada en Australië te zijn die verder reikende verplichtingen ten aanzien van het ontzien van de traditionele commerciële handel voorstaan, hetgeen overeenstemt met het Nederlandse standpunt ter zake. Nederland immers heeft er als exporterend land alle belang bij dat aan zijn normale handel geen schade wordt toegebracht door transacties van min of meer concessionele aard (waartoe ook voedselhulptransacties plagen te behoren). De Regering heeft zich te dien aanzien steeds voorstander getoond van naleving van de „F.A.O. Beginselen en Richtlijnen voor de afzet van surplussen” en van de controle op deze naleving door de „Consultatieve Subcommissie voor de afzet van Surplussen” van de F.A.O. in Washington.

Gedurende het E.E.G.-coördinatie-overleg, dat tijdens de Conferentie dagelijks plaatsvond, is dan ook door de Nederlandse delegatie geijverd voor specifieke verwijzing naar deze commissie in artikel 24, en tevens voor de incorporatie van de in dit kader bestaande procedure, die voorziet in een consultatie vooraf met belanghebbende exportlanden, zodra een donorland op het punt staat een hulptransactie af te sluiten. In dit verband zij aangetekend dat door een bepaald land gewraakte transacties na mislukte bilaterale consultaties multilateraal in een plenaire zitting van bedoelde commissie kunnen worden besproken en zelfs veroordeeld. Dit laatste houdt niet in, dat wijziging van contractueel reeds omschreven transacties kan worden afgedwongen; men volstaat met de autonomie van het betrokken land niet aantastende aanbevelingen. Toch ging er van deze procedure een niet te miskennen preventieve werking uit.

Vooraf van Franse zijde werd tegen opnemng van deze procedure sterk geopponeerd. Eerst toen de Verenigde Staten dreigden de thans gevolgde F.A.O.-procedure met *voorafgaande* consultatie in de toekomst voor geen enkel produkt meer te zullen toepassen, kon een compromis worden bereikt in die zin, dat het derde lid van artikel 24 thans bepaalt dat deze consultaties tussen de belanghebbende exportlanden „to the maximum possible extent” moeten plaatsvinden. Naar Nederlandse opvatting zou het bepaald teleurstellend zijn, indien in de praktijk zou blijken, dat de beperking in de formulering ertoe zou leiden, dat de voorafgaande consultaties ter zake van de uitvoering van b.v. de voedselhulpconventie tot het allernoodzakelijkste worden beperkt.

Artikel 27 – Stemmen

Evenals voorheen zullen er 1000 stemmen voor de exporterende landen en 1000 stemmen voor de importerende landen zijn. De E.E.G. zal beschikken over zowel exporteurs- als importeursstemmen.

In verband met het feit, dat ter conferentie nog onvoldoende inzicht bestond in de mate van deelname aan de nieuwe conventie, werd besloten, dat de definitieve vaststelling van de stemmenverdeling t.z.t. in de Internationale Tarweraad zal geschieden.

Zoals in het conferentiedocument betreffende de interpretaties van de Internationale Granenregeling 1967 is vermeld hangt de uiteindelijke verdeling van de stemmen vooral af van de al of niet-toetreding van de Sovjet-Unie.

Artikel 29 – Besluiten

Voorheen was in een zitting van de Internationale Tarweraad het nemen van een besluit mogelijk bij eenvoudige meerderheid van stemmen.

Thans zal hiervoor zowel de meerderheid van de stemmen der exporterende landen als die der importerende landen nodig

zijn, hetgeen theoretisch in het nadeel van de besluitvorming zou kunnen uitwerken in vergelijking met de voorheen gevolgde procedure. Anderzijds zal het nu niet meer mogelijk zijn dat b.v. een eensgezinde exporteursgroep met behulp van een enkel importeursland zijn wil oplegt aan alle overige importeurslanden: men bedenke in dit verband slechts, dat vooral door de dualistische positie van de E.E.G. de balans vrij gemakkelijk naar de ene of andere kant kon doorslaan.

In de praktijk van de Internationale Tarweraad evenwel werd tot dusverre voor belangrijke aangelegenheden steeds zoveel mogelijk naar unanimiteit gestreefd en bleek het maar zelden nodig tot stemming over te gaan.

Naar het zich laat aanzien zal de onderhavige wijziging dan ook meer principiële dan praktische betekenis blijken te hebben.

Artikel 31 – Commissie voor Prijzencontrole

Deze commissie zal in betrekking tot de Internationale Tarweraad dezelfde status hebben als de Uitvoerende Commissie. Zij zal zich uitsluitend bezighouden met alle met prijzen en prijsvorming verband houdende aangelegenheden, die daartoe aan behandeling door de Uitvoerende Commissie onttrokken zijn. Laatstgenoemde commissie zal dientengevolge nogal aan betekenis inboeten.

Qua besluitvorming wijkt de Commissie voor Prijzencontrole af van de Uitvoerende Commissie; er is namelijk in eerstgenoemde commissie overeenstemming van gevoelen vereist. Zulks staat in verband met de belangrijker taak, die aan deze commissie, in vergelijking met de vroegere Commissie van Advies voor Prijsequivalenten, is toebedacht, t.w. het tijdelijk wijzigen van minimum- en maximumprijzen. Is deze overeenstemming niet bereikbaar dan wordt de betrokken aangelegenheid naar de raad verwezen, die hierover vervolgens slechts zal kunnen besluiten met zowel 2/3 meerderheid van de exporteursstemmen als een 2/3 meerderheid van de importeursstemmen.

De aan deze commissie ondergeschikte subcommissie voor de prijzen zal uit experts van hoogstens 4 exporterende en hoogstens 4 importerende landen moeten bestaan. Deze experts zullen de betrokken landen, evenals voorheen, zo nodig uit het bedrijfsleven kunnen recrutereren. Haar voorzitter wordt door de raad benoemd.

Alle leden-landen van de onderhavige conventie kunnen bij deze subcommissie behandeling verzoeken van aangelegenheden die verband houden met haar taak.

Het voormalige artikel 31 is in het nieuwe artikel 31 opgegaan.

Artikel 33 – Voorrechten en immuniteiten

Dit artikel behelst in nader uitgewerkte vorm lid 7 van artikel 33 (oud) gecombineerd met het voormalige artikel 34.

Artikel 36 – Ondertekening

Volgens dit artikel stond de ondertekening van het Tarwehandelsverdrag voor de zeventien G.A.T.T.-partners, die het meergenoemde Geneefse Memorandum van Overeenstemming ondertekenden, te Washington open van 15 oktober 1967 tot en met 30 november 1967, met dien verstande dat deze landen zowel het genoemde verdrag als het Voedselhulpverdrag zouden ondertekenen. Onder deze landen bevindt zich de „Europese Economische Gemeenschap en haar lid-staten”.

Wat de E.E.G. betreft is intussen de Brussel besloten, dat de twee verdragen zowel door de gemeenschap als door de lid-staten dienden te worden ondertekend. Deze dubbele ondertekening van de beide onderling samenhangende verdragen is rationeel, nu voor de lid-staten autonome verplichtingen ontstaan, zij het bij de huidige stand van zaken in het E.E.G.-marktordeningsbeleid voor granen uitsluitend voor wat betreft de uitvoering van het Voedselhulpverdrag. Mede in verband hiermede is van de zijde van de E.E.G. een nieuwe formulering ingediend ten aanzien van het in beide verdragen voorkomende begrip „regering”. Bij de onderhandelingen te

Rome was de bevoegdheid hiertoe uitdrukkelijk voorbehouden. In de nieuwe formulering wordt tot uitdrukking gebracht, dat wat de E.E.G. aangaat als „regering” wordt aangemerkt: enerzijds de competente instellingen van de Europese Economische Gemeenschap en anderzijds de regeringen van de lid-staten.

Het Koninkrijk der Nederlanden komt verder zelfstandig voor op de bij het Tarwehandelsverdrag gevoegde lijst B van importerende landen als vertegenwoordiger van de belangen van de Nederlandse Antillen en Suriname.

Op 16 november 1967 hebben de ambassadeurs van de lid-staten van de E.E.G. te Washington gezamenlijk beide verdragen ondertekend, wat Nederland betreft met de toevoeging van voorbehoud van ratificatie. Op 28 november 1967 heeft te Washington tevens ondertekening van beide verdragen door de Europese Gemeenschappen plaatsgevonden.

Artikelen 37–44

Deze slotbepalingen houden – hier en daar in vergelijking met vroegere overeenkomsten enigermate herschreven – de institutionele regelen in met betrekking tot bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring van (artikel 37) dan wel toetreding tot (artikel 38) van het verdrag. Een nieuwe bepaling komt voor ten aanzien van voorlopige toepassing (artikel 39), terwijl verder de inwerkingtreding, werkingsduur, wijziging en opzegging en territoriale toepassing (artikelen 40–42) worden geregeld.

Blijkens artikel 37 dient het Tarwehandelsverdrag te worden bekrachtigd, aanvaard of goedgekeurd door alle ondertekenaars overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke of institutionele procedures, met dien verstande, dat iedere regering waarvan wordt verlangd, dat zij als voorwaarde voor de ondertekening van dit verdrag tevens het Voedselhulpverdrag ondertekent, ook dit laatste verdrag bekrachtigt, aanvaardt of goedkeurt.

Het Tarwehandelsverdrag zal na bekrachtiging voor het gehele Koninkrijk gelden, zulks in tegenstelling tot het Voedselhulpverdrag, ten aanzien waarvan de Nederlandse Antillen en Suriname te kennen hebben gegeven niet te zullen deelnemen. De bekrachtiging van dit laatste verdrag zal dan ook uitsluitend het Rijk in Europa betreffen.

Met betrekking tot de datum van bekrachtiging is bepaald, dat deze desbetreffende akte uiterlijk 17 juni 1968 dient te worden nedergelegd bij de Regering van de Verenigde Staten, zij het dat de Tarweraad een of meermalen uitstel kan verlenen aan een ondertekenaar die op die datum zijn akte van bekrachtiging nog niet heeft nedergelegd.

De nieuwe bepaling omtrent de mogelijkheid van voorlopige toepassing van beide verdragen is van belang bij de inwerkingtreding. Te dien aanzien bepaalt artikel 40, eerste lid, o.m. dat op 1 juli 1968 tussen die regeringen, die akten van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding hebben nedergelegd het *gehele* Tarwehandelsverdrag in werking treedt, mits de regeringen van de zeventien G.A.T.T.-partners, die het Geneefse Memorandum ondertekenden, vorenbedoelde akten of een verklaring van voorlopige toepassing op 17 juni 1968 hebben gedeponereerd en voorts, mits het Voedselhulpverdrag eveneens op 1 juli 1968 in werking treedt. Zijn laatstbedoelde voorwaarden niet vervuld, dan treedt het verdrag niet in werking en kunnen de regeringen, die meerbedoelde akten nederlegden in onderlinge overeenstemming bepalen of het tussen hen in werking zal treden. Het Voedselhulpverdrag kan in dat geval alleen in werking treden zodra alle bepalingen van het Tarwehandelsverdrag van kracht zijn.

De verdere bepalingen omtrent werkingsduur, wijziging en opzegging en territoriale toepassing van het verdrag behoeven naar de mening van de ondergetekenden geen verdere toelichting. Afwijkend van vorige overeenkomsten is slechts, dat de Tarweraad zelfstandig wijziging van het verdrag kan aanbevelen (artikel 41, lid 3); tevoren had deze raad bevoegdheid alleen ingeval van een meerderheid van stemmen van zowel de exporterende als de importerende landen.

Het gehele complex van rechten en verplichtingen overziende kan worden gezegd, dat het instrumentarium, waarmee de E.E.G. sedert de totstandkoming van de eenheidsmarkt voor granen op 1 juli 1967 werkt, voldoende mogelijkheden biedt om aan de uit het Tarwehandelsverdrag voortvloeiende verplichtingen te voldoen.

Voedselhulpverdrag

Artikel I – Doel

Het doel van dit Verdrag is het ten uitvoer leggen van een voedselhulpprogramma met behulp van bijdragen ten bate van de ontwikkelingslanden. De Conferentie kwam overeen dit laatste in dien zin te verstaan, dat zowel graan importerende als -exporterende ontwikkelingslanden van dit programma zouden profiteren. Bovendien zal in dit programma worden rekening gehouden met de inspanningen die de ontwikkelingslanden zich getroosten ten einde een groter deel van hun behoeften aan voedsel uit eigen produktie te bevredigen. Deze inspanningen zullen er door aangemoedigd dienen te worden.

Artikel II – Internationale Voedselhulp

Lid 1. De deelnemende landen verplichten zich jaarlijks 4,5 miljoen ton graan, geschikt voor menselijke consumptie, beschikbaar te stellen van de ontwikkelingslanden, hetzij in natura, hetzij in de vorm van geld. In welke vorm de hulp ook zal worden verstrekt, de deelnemende landen moeten – zo verklaarde de Conferentie blijkens het bij de Verdragen gevoegde document omtrent interpretaties en afspraken – zich alle moeite geven om geen praktijken bij het vervoer te introduceren, die in strijd zijn met vrije en eerlijke mededinging in de scheepvaart. Deze verklaring van de Conferentie is tot stand gekomen op aandrang van de Scandinavische landen. Deze landen beoogden aanvankelijk een bepaling van deze strekking in de tekst van de Conventie op te nemen. Ook bij de G.A.T.T.-onderhandelingen hadden zij een dergelijke poging ondernomen, maar hierover werd toen geen overeenstemming bereikt, zodat hierover in het Memorandum van Overeenstemming niets werd vastgesteld. Het was voor de E.E.G.-delegatie moeilijk over het gewenste verbod van vlagdiscriminatie een standpunt in te nemen.

Duitsland en Frankrijk wensten geen enkele verplichting op zich te nemen met betrekking tot vrije mededinging bij het verschepen van graan ten behoeve van het Voedselhulpprogramma. Nederland daarentegen wenste het Scandinavische voorstel te steunen. Ten slotte ging de Conferentie akkoord met bovengenoemde verklaring.

Lid 2. Enerzijds is vastgelegd welk percentage van de totale voedselhulp de verschillende deelnemers voor hun rekening zullen nemen; anderzijds werd een verdeling naar gewichtshoeveelheid gemaakt. Daarbij werd de 4,5 mln. ton niet geheel opgedeeld. Wellicht nemen andere landen, die willen toetreden tot het Verdrag, maar die niet het Memorandum van Overeenstemming van Genève ondertekenden, het – overigens geringe – resterende deel voor hun rekening. Indien zulks niet geschiedt zullen de reeds toebedeelde hoeveelheden nog enigszins verhoogd moeten worden.

Lid 3. Indien een deelnemend land zijn hulp geheel of gedeeltelijk in de vorm van geld beschikbaar wil stellen, zal ter berekening van de verplichting worden uitgegaan van een geldwaarde van 1,73 U.S. dollar per bushel (= f 0,227 per kg). In het conferentiedocument betreffende de interpretaties is te dezen aanzien nog vastgelegd, dat indien een deelnemend land graan beschikbaar wil stellen, maar daarvoor niet kan putten uit de eigen produktie, de waarde van de hoeveelheid beschikbaar gesteld graan moet overeenstemmen met de in lid 2 genoemde hoeveelheidsverplichting, vermenigvuldigd met eerder genoemde 1,73 U.S. dollar per bushel.

Lid 4. Deze voedselhulp dient verstrekt te worden in de vorm van

a. verkopen tegen betaling in de valuta van het ontvangende land, welke niet overdraagbaar zijn noch omwisselbaar in valuta, goederen of diensten ten gunste van het schenkende land;

b. een schenking van graan of van een geldbedrag om graan voor het ontvangende land aan te kopen.

Graanaankopen dienen te geschieden bij deelnemende landen. Daarbij moet speciale aandacht besteed worden aan de bevordering van de export van graan uit deelnemende ontwikkelingslanden.

Van de bijdrage in geld moet ten minste 25 pct. besteed worden voor de aankoop van in deelnemende ontwikkelingslanden geproduceerd graan. Indien dat minder is dan 200 000 ton, dient er minimaal zoveel geld in deze landen besteed te worden als nodig is voor de aankoop van 200 000 ton graan.

Het graan moet beschikbaar gesteld worden in f.o.b. stadium. Dit houdt in dat de hulpverlenende landen geen verplichting op zich hebben genomen met betrekking tot het vervoer naar het ontvangende land. De Scandinavische landen hebben evenwel vrijwillig aangeboden ook voor het vervoer van hun aandeel in deze hulp de kosten te zullen dragen.

Lid 5. Met betrekking tot hun bijdrage mogen de hulpverlenende landen het begunstigde land of de begunstigde landen aanwijzen. De mogelijkheid om autonoom en bilateraal aan de in het kader van dit voedselhulpprogramma aangegane verplichtingen te voldoen werd reeds vastgelegd in het Geneefse Memorandum van Overeenstemming. De E.E.G.-delegatie heeft – op aandrang van Duitsland en Frankrijk – geen gelegenheid voorbij laten gaan om dit eenmaal vastgelegde principe te verdedigen. De Scandinavische landen bepleitten een multilaterale hulpverlening en wensten ten minste een deel van deze voedselhulp aan het Wereldvoedselprogramma beschikbaar te stellen. Hoewel Nederland met deze gedachte sympathiseerde was het niet mogelijk dit standpunt binnen de E.E.G.-delegatie ingang te doen vinden.

De Scandinavische landen moesten dan ook genoegen nemen met een verklaring in de goedgekeurde documenten van de Conferentie, dat landen, die deelnemen aan het onderhavige Voedselhulpverdrag, indien zij zulks wensen, hun aandeel in het Voedselhulpprogramma kunnen verstrekken met inschakeling van een internationale organisatie, zoals het Wereldvoedselhulpprogramma, maar dat dit ook bilateraal kan geschieden.

Artikel III – Voedselhulpcommissie

Lid 1. Er zal een Voedselhulpcommissie in het leven worden geroepen, die bestaat uit alle aan de Voedselhulpconventie deelnemende landen. Deze commissie zal een voorzitter en een vice-voorzitter aanwijzen. Van de zijde der ontwikkelingslanden werden tegen de beperking van het lidmaatschap tot hulpverlenende landen grote bezwaren gemaakt. Aanvankelijk kwamen de Verenigde Staten met een voorstel aan hun wensen tegemoet. Vooral onder invloed van de E.E.G. en het Verenigd Koninkrijk kwam bovengenoemde bepaling tot stand.

Lid 2. De commissie kan, desgewenst, vertegenwoordigers uitnodigen van andere internationale organisaties, waarvan het lidmaatschap zich beperkt tot de regeringen die ook lid zijn van de Verenigde Naties of van haar gespecialiseerde organen. Deze mogen dan de vergadering als waarnemer bijwonen. De Regering is met deze – zij het summiere – band met die organisaties die zich op het terrein van voedselhulp en internationale bijstand dienstelijk hebben gemaakt, ingenomen. De Regering zal er naar streven dat op deze wijze zoveel mogelijk zal worden geprofiteerd van de ervaringen die elders werden opgedaan. Tevens bestaat de mogelijkheid eventuele doublures in de voedselhulp tijdig te signaleren.

Leden 3 en 4. Over de taak van de Voedselhulpcommissie is uitvoerig gediscussieerd. Dit gebeurde in samenhang met het vraagstuk van de samenstelling van de commissie. Door het accepteren van het beginsel van autonome en bilaterale hulpverlening werd de bevoegdheid van de commissie een zeer beperkte en zal haar taak bestaan uit coördinatie op vrijwillige basis.

De commissie dient rapporten te ontvangen van de deelnemende donorlanden inzake de hoeveelheid, de inhoud van de beschikbaar gestelde voedselhulp, alsmede inzake de wijze waarop en de voorwaarde waartegen de hulp werd verstrekt.

De commissie moet controle uitoefenen op de aankoop van granen, die betaald worden uit de geldelijke bijdragen. Tevens zal zijn aandacht aan de onder artikel II, lid 4, verplichte aankoop van graan in deelnemende ontwikkelingslanden besteden.

Over het functioneren van voedselhulpovereenkomsten in het raam van deze conventie en in het bijzonder voor wat betreft het effect hiervan op de voedselproductie in de ontvangende landen, zal de commissie informatie uitwisselen.

Aanvankelijk werd voorgesteld, dat de commissie zou rapporteren aan de Internationale Tarweraad. Tegen verplichte rapportering aan deze raad werd – met name door de E.E.G. – bezwaar gemaakt. Het verslag bepaalt thans slechts, dat de commissie zal verslag geven, indien zulks noodzakelijk is. Dit houdt in, dat enerzijds is opengelaten, of de commissie al of niet zal rapporteren, terwijl anderzijds duidelijk geen hiërarchisch verband bestaat tussen de Voedselhulpcommissie en de Internationale Tarweraad.

Lid 5. Speciaal in geval van noodsituaties treft de commissie voorzieningen om – wanneer dit ook moge zijn – daaraan een bespreking te wijden.

Lid 6. Met betrekking tot de verstrekte hulp, de invloed ervan op de eigen voedselproductie en de hulpverlening in geval van noodsituatie, kan de commissie inlichtingen in ontvangst nemen van de hulpontvangende landen en deze raadplegen.

Artikel IV – Administratieve bepalingen

Het Voedselhulpverdrag zal geen eigen secretariaat oprichten, maar voor de administratieve verplichtingen, zoals het gereedmaken en het distribueren van documenten en verslagen gebruik maken van het secretariaat van de Internationale Tarweraad.

Over de vraag of en op welke wijze hiervoor een betaling zal moeten worden gedaan en hoe deze kosten op de deelnemende landen zullen worden verhaald werd nog geen besluit genomen.

Artikel XI – Werkingsduur

Het verdrag zal gedurende 3 jaar na de inwerkingtreding van kracht zijn.

Hoewel de Japanse regering het Memorandum van Overeenstemming ondertekende en een aandeel van de voedselhulp voor haar rekening nam maakte ze daarbij een voorbehoud ten aanzien van de vorm waarin de hulp zou worden verstrekt. Japan wenste de mogelijkheid te hebben om de geldmiddelen, die ze ter beschikking zal stellen – Japan is een grote importeur van granen – te mogen besteden aan landbouwwerktuigen, kunstmest e.d., waarmee de hulpontvangende landen beter in staat gesteld kunnen worden hun eigen voedselproductie op te voeren. Een reserve van dezelfde strekking werd ook gemaakt door de Japanse delegatie bij het afsluiten van de graanconferentie te Rome.

Slotbeschouwing

Samenvattend kan worden geconstateerd, dat de tot dusverre van kracht geweest zijde internationale tarweovereenkomsten, wat de hiermede beoogde prijsstabilisatie betreft, van een alleszins bevredigende uitwerking geweest zijn en wel niet alleen voor de tarwe-exporterende landen doch evenzeer voor de importerende landen. Er was dan ook alle aanleiding te trachten ten minste deze prijsstabiliserende werking te continueren.

Anderzijds evenwel werden vooral door de exporterende landen bepaalde herzieningen gewenst geacht. Bij het ontwerpen hiervan liet men zich meer in het bijzonder leiden door de omstandigheid, dat tot voor kort, en in ieder geval nog tijdens de besprekingen in het kader van de „Kennedy-ronde”, het herstel van het evenwicht tussen wereldvraag en -aanbod van tarwe, na een lange periode van het bestaan van normaal niet exporteerbare overschotten, weer bereikt leek te zijn.

Deze omstandigheid enerzijds en het gebrek aan voedsel in de ontwikkelingslanden anderzijds gaf aan exporteurszijde niet alleen aanleiding tot het doen van het voorstel tot het verhogen van de maximum- en minimumprijzen doch maakte ook bespreking van de wereldvoedselhulp wenselijk.

Tot voor kort toch werd bij het verstrekken van voedselhulp vrijwel uitsluitend geput uit overschotten. Aangezien het echter vooral de Verenigde Staten waren, die met betrekking tot meerdere produkten, waaronder vooral tarwe, over grote overschotten beschikten, is het speciaal dit land geweest, dat – ook financieel – in staat was het overgrote deel van de tot nu toe verleende wereldvoedselhulp voor hun rekening te nemen.

Het is echter alleszins verklaarbaar, dat mét het beëindigen van de overschotsituatie voor vele produkten (waaronder dus ook tarwe) en gezien de betalingsbalansmoeilijkheden in de Verenigde Staten, de bereidheid in dat land om de lasten van de toch noodzakelijk blijvende en zelfs voorlopig nog in omvang toenemende wereldvoedselhulp ook in de toekomst voor het grootste deel nog te blijven dragen, sterk afnam. Tegen deze achtergrond moet dan ook de inmiddels geslaagde poging worden gezien om de voedselhulpplaten langs de weg van een met betrekking hiertoe aangevulde Internationale overeenkomst, althans ten dele aan andere ontwikkelde landen over te dragen.

Intussen hebben zich sedert het tot stand komen van het Geneefse Memorandum van Overeenstemming (met betrekking tot tarwe) wederom belangrijke wijzigingen voltrokken in de wereldtarwesituatie, waarbij het opnieuw ontstaan van normaal niet exporteerbare overschotten zeker niet uitgesloten is te achten.

Met het oog hierop is het tot stand komen van een voedselhulpverdrag zeker opportuun.

Voor de E.E.G. als geheel is de uitslag van de conferentie ongetwijfeld als een succes te beschouwen. De door de E.E.G.-Ministerraad op 24 en 25 juli jl. ten behoeve van de E.E.G.-delegatie opgestelde instructie kon vrijwel geheel in mede hierop gebaseerde verdragsbepalingen worden omgezet. Zodoende is het tot dusverre gevolgde E.E.G.-granenbeleid onaangetaast gebleven.

Wat Nederland betreft, kon aan bepaalde wensen met betrekking tot de voedselhulp niet geheel worden tegemoet gekomen. De opvattingen van de delegaties van de andere E.E.G.-partners bleken in dit opzicht te veel af te wijken.

Zo ging de Nederlandse sympathie meer uit naar een multilaterale aanpak van de voedselhulp. Hoewel echter het standpunt van de autonome en bilaterale hulpverlening de overhand had, blijven de aan de voedselhulp deelnemende landen en de E.E.G. en haar lid-staten vrij om desgewenst de multilaterale weg te (blijven) bewandelen. De E.E.G. heeft zich overigens nog niet uitgesproken over de wijze, waarop hulp verleend zal worden.

Te verwachten valt, dat op korte termijn over deze zaken te Brussel overleg zal plaatsvinden.

Voorts is van Nederlandse zijde in E.E.G.-verband gepleit voor een duidelijke omschrijving van het begrip „Concessionaire transacties” in zodanige zin, dat daardoor nog betere waarborgen zouden worden geschapen voor het veilig stellen van de normale commerciële transacties. Bereikt kon worden, dat dit onderwerp te zijner tijd in de Internationale „Tarweraad” opnieuw aan de orde zal worden gesteld, waarbij reeds vrijwel vaststaat, dat het Nederlandse standpunt steun zal vinden bij Canada en Australië.

Wél echter strandde de Nederlandse poging om in de overeenkomst een specifieke verwijzing naar het inschakelen van de „Subcommissies voor Surplusafzet” van de F.A.O. ter beoor-

deling van concessionele transacties opgenomen te krijgen of-
 schoon deze gedachte toch ook weer niet geheel van de hand
 werd gewezen.

Ten slotte kon in het Voedselhulpverdrag al evenmin een
 bepaling worden opgenomen ter uitschakeling van de vlag-
 discriminatie bij het maritieme vervoer van voedselhulpgraan.
 Het initiatief hiertoe ging uit van de Scandinavische landen,
 doch had uiteraard de sympathie van de Nederlandse delegatie,
 die echter voor dit standpunt geen steun vermocht te vinden bij
 haar E.E.G.-partners. Niettemin kon in een afzonderlijk proto-
 col een verklaring worden vastgelegd (vide onder artikel II,
 lid 1, van het Voedselhulpverdrag).

Wat de financiële consequenties voor Nederland betreft
 wordt er voorlopig van uitgegaan, dat de Nederlandse bijdrage
 21 mln. gulden zal bedragen. Binnen de E.E.G. heeft nog geen
 verdeling plaatsgehad van het totale E.E.G.-aandeel van 1035
 mln. ton. Op basis van een prijs van \$ 1,75 per bushel en uit-
 gaande van bijdragen volgens de verdeelsleutel van artikel 200,
 lid 1 van het E.E.G.-verdrag en rekening houdend met marges
 voor prijs en hoeveelheid komt de Nederlandse bijdrage op
 f 21 mln.

In deze evaluatie mag voorts niet onvermeld blijven, dat be-
 grijpelijkerwijs de nieuwe granenregeling niet de onverdeelde
 instemming van de ontwikkelingslanden heeft kunnen vinden.
 Het is duidelijk, dat deze landen met hun doorgaans minder
 gunstige betalingspositie door de verhoging van de maximum-
 en minimumprijzen voor het zo belangrijke importprodukt
 tarwe voor nog weer toenemende moeilijkheden worden ge-

plaatst. Voorts achtten deze landen het weinig gelukkig, dat zij
 een slechts zeer geringe inspraak kregen in de te verlenen voed-
 selhulp.

Ten slotte kan opgemerkt worden, dat de constructie, waarbij
 de gemeenschapsdelegatie bestond uit vertegenwoordigers van
 de Gemeenschap en vertegenwoordigers van de lid-staten en
 waarbij de Europese Commissie in beginsel als voordvoerder
 van de Gemeenschap en de lid-staten optrad, bevredigend heeft
 gewerkt.

De Minister van Landbouw en Visserij,
 P. J. LARDINOIS.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
 J. LUNS.

De Minister van Financiën,
 H. J. WITTEVEEN.

De Minister van Economische Zaken,
 L. DE BLOCK.

De Minister zonder Portefeuille,
belast met de aangelegenheden betreffende
de hulp aan ontwikkelingslanden,
 UDINK.